

HRVATSKI OGRANAK MEĐUNARODNOG VIJEĆA
ZA VELIKE ELEKTROENERGETSKE SUSTAVE – CIGRÉ

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
ZNANSTVENO VIJEĆE ZA ENERGETIKU

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE S OKRUGLIH STOLOVA SA ZAKLJUČCIMA I PREPORUKAMA

Hrvatski ogranak Međunarodnog vijeća za velike elektroenergetske sustave CIGRÉ (skraćeno HRO CIGRÉ) je kroz studijski odbor C1 – Razvoj i ekonomija elektroenergetskog sustava, a u suradnji sa Znanstvenim vijećem za energetiku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) organizirao četiri okrugla stola s vrlo aktualnim temama koje su važne za elektroenergetski i energetske sektor u Hrvatskoj. S obzirom na aktualnost tema kao i na njihov opći značaj ti skupovi su pobudili interes šire stručne i znanstvene, ali i opće javnosti. Temeljni cilj okruglih stolova je bio okupiti stručnjake s pojedinih područja kako bi razmotrili pojedine važne aspekte elektroenergetskog i energetske sektora u Hrvatskoj.

Prvi Okrugli stol nosio je naziv „**Kako dalje (naprijed) s energetske sektorom u Hrvatskoj?**“ i razmatrao je način i dinamiku provedbe Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske. S obzirom na stanje u energetske sektoru Hrvatske temeljeno pitanje na koje se tražio odgovor je kako postići dovoljnu razinu sigurnosti opskrbe kupaca energije kao i električne energije. Voditelj ovog Okruglog stola bio je doc. dr. sc. Mladen Zeljko, član studijske odbora C1 HRO CIGRÉ, tajnik znanstvenog vijeća za energetiku HAZU te ugledni stručnjak s područja dugoročnog planiranja razvoja elektroenergetskog sustava. Okrugli stol održan je 30. ožujka 2010. godine u Vijećnici HAZU.

Drugi Okrugli stol ticao se nuklearne tehnologije i nosio je naslov „**Prema izgradnji nuklearne elektrane u Hrvatskoj**“. Poznato je kako je temeljem prihvaćene Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske predviđeno da Hrvatski Sabor do 2012. godine donese konačnu odluku o eventualnoj izgradnji nuklearne elektrane u Hrvatskoj. Stoga se smatra korisnim upoznavanje sa stanjem i perspektivama nuklearnih elektrana u Europskoj uniji i svijetu, regulativom IAEA te s aktualnim rješenjima nuklearnih elektrana u svijetu. Voditelj ovog Okruglog stola bio je prof. dr. sc. Nikola Čavlina, ugledni stručnjak s područja nuklearne tehnologije. Okrugli stol je održan 20. travnja 2010. godine u knjižnici HAZU.

Treći okrugli stol analizirao je vjetroelektrane i nosio je naslov „**Vjetroelektrane u hrvatskom EES-u**“. Okrugli stol je bio strukturiran na način da obuhvati neke aspekte primjene vjetroelektrana za proizvodnju električne energije, a koji se odnose na mogućnosti integriranja vjetroelektrana u elektroenergetski sustav Hrvatske i utjecaju na njegov stabilan i pouzdan rad. Voditelj ovog Okruglog stola bio je Marijan Kalea, dipl. ing., član studijske odbora C1 HRO CIGRÉ, član znanstvenog vijeća za energetiku HAZU te ugledni stručnjak s područja razvoja elektroenergetskog sustava. Okrugli stol je održan 4. svibnja 2010. godine u knjižnici HAZU.

Posljednji okrugli stol obradio je reorganizaciju elektroenergetskog sektora u Hrvatskoj i nosio je naslov „**Treći energetske paket – što donosi Hrvatskoj**“. Treći energetske paket predstavlja novi skup zakonodavnih akata Europske unije na području energetike od kojeg se očekuje jačanje unutarnjeg tržišta energije, pružanje veće zaštite potrošačima te ostvarivanje koristi od najmanjih mogućih cijena energije uz davanje prilike poduzećima da u natjecateljskoj atmosferi ostvaruju svoje poslovne ciljeve. Što to znači za Hrvatsku, pokušalo se odgovoriti na okruglom stolu kojega je vodio doc. dr. sc. Nijaz Dizdarević, ugledni stručnjak s područja dugoročnog planiranja razvoja prijenosnog sustava, reforme i organizacije elektroenergetskog sektora zemalja jugoistočne Europe. Okrugli stol održan je 25. svibnja 2010. godine u knjižnici HAZU.

Ovi okrugli stolovi u potpunosti su uspjeli u nakani da se općoj, ali i stručnoj te znanstvenoj zajednici omogućiti razmjena znanja i ideja i pomogne u definiranju razumijevanja problema u kojima se trenutno nalazi energetske i elektroenergetski sektor u Hrvatskoj. Dalje u tekstu navodimo osnovni sadržaj i zaključke svakog od okruglih stolova.

Prvi Okrugli stol: KAKO DALJE (NAPRIJED) S ENERGETSKIM SEKTOROM U HRVATSKOJ?

Osnovni dokument koji određuje odnose, stanje i perspektive energetske sektora u Hrvatskoj je Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske. Ovaj dokument je prošao svu zakonsku proceduru i konačno prihvaćen u Hrvatskom saboru u jesen 2009. godine. Vrlo je velik i mukotrpan posao izraditi dokument takvog tipa, kada se govori o izazovima struke. Uzimajući u obzir doneseni dokument Strategije kao činjenicu, odnosno kao ishodište, postavlja se pitanje kuda i kako dalje? Što za pojedine sudionike procesa realizacije takav dokument znači u novim, dereguliranim okolnostima? Za koga i uz kakve uvjete je taj dokument obvezujući? Tko bi trebali biti glavni nositelji aktivnosti na realizaciji Strategije? Što ako se već u prvim godinama nakon donošenja, pokaže da to objektivno nije ostvarivo? Pitanja se mogu redati do u nedogled. Strategijom je predviđena izgradnja većeg broja, kapitalno vrlo intenzivnih, infrastrukturnih objekata. To se prije svega odnosi na termoelektrane (ugljen, plin), zatim hidroelektrane, nove dobavne pravce za osiguranje dovoljnih količina plina, LNG terminal. Nadalje, predviđena je intenzivna izgradnja postrojenja na obnovljive izvore energije (najviše vjetroelektrana), kao i ulaganja u projekte energetske učinkovitosti. Predviđena ulaganja u razdoblju dometa Strategije se kreću do 15 milijardi eura. Tko i kako može osigurati tolike financijske resurse? Pitanja je dakle puno, a odgovora, za sada, nedovoljno.

U uvodnom predavanju Mladen Zeljko je dao kratki osvrt na sadašnje stanje u energetske sektoru u Hrvatskoj te neke naznake o onome što nas čeka u narednih desetak godina. Naglasak analize sadašnjeg stanja je bio na izostanku izgradnje potrebne energetske infrastrukture za sigurnu opskrbu energijom, na ulozi Vlade Republike Hrvatske i ostalih nadležnih institucija za energetske sektor (Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, Hrvatska energetska regulatorna agencija, Hrvatski operator tržišta energije, energetske subjekti), kao i na ekonomske odnose (cijene) u energetske sektoru.

Uz konstataciju da Hrvatska uvozi približno polovinu godišnjih potreba za energijom te približno 30% godišnjih potreba za električnom energijom, istaknuto je da je financijska situacija u energetske tvrtkama zabrinjavajuća i da su njihove mogućnosti financiranja novih infrastrukturnih objekata vrlo ograničene. Vlada Republike Hrvatske bi trebala svoju ulogu i posljedičnu odgovornost u definiranju razine cijena energenata prepustiti neovisnom regulatoru u energetske sektoru (HERA), a preuzeti odgovornost za zaštitu socijalno najugroženijeg dijela stanovništva odgovarajućom socijalnom politikom i time razdvojiti ova dva problema.

Kad je u pitanju gradnja novih proizvodnih objekata, posebice u elektroenergetskom sektoru, a prema onome što je predviđeno Strategijom, izražena je sumnja da je moguće u sljedećih deset godina izgraditi oko 4000 MW, što bi značilo prosječno 400 MW svake godine. Kako bi taj zaostatak u dinamici izgradnje sveli na što manju mjeru, zaključeno je da što prije treba donijeti potrebne odluke, definirati nositelje aktivnosti i osigurati temeljne pretpostavke za realizaciju tih projekata, da bi se čim prije krenulo s gradnjom novih elektrana. To svakako ima i pozitivne posljedice na hrvatsko gospodarstvo.

Nadalje, zaključeno je da što prije treba uspostaviti tržišne odnose u energetske sektoru, kako bi se cijene dovele na razinu koja osigurava normalno poslovanje energetske tvrtkama, što podrazumijeva i određeni profit koji bi omogućio akumulaciju sredstava nužnih za investiranje u nove projekte. Kontrola cijena energije od strane Vlade ne daje prave signale za usmjeravanje kupaca energije, time se limitira razvoj energetike i prateće industrije i ne potiče povjerenje potencijalnih investitora u hrvatske energetske sektor. Takva politika cijena većim dijelom pogoduje bogatijim kupcima. Kupce slabije kupovne moći se može i treba zaštititi učinkovitije, kroz razne modele socijalne potpore koji se trebaju provoditi izvan energetske tvrtki.

Drugi Okrugli stol: PREMA IZGRADNJI NUKLEARNE ELEKTRANE U HRVATSKOJ

U uvodnom predavanju prof. dr. sc. Nikola Čavlina dao je prikaz stanja nuklearne energije u Europskoj uniji, a kao primjer naveo je Finsku. Zatim je dan osvrt na usvojenu Strategiju energetske razvoja Republike Hrvatske te su navedene potrebne pretpostavke i koraci prema izgradnji nuklearne elektrane u Hrvatskoj.

Finska je uzeta kao primjer male zemlje s impresivnim ekonomskim pokazateljima, koja je stalno u svjetskom vrhu po konkurentnosti i održivom razvoju, i ima cijenu električne energije među najnižim u Europskoj uniji. Dvije od pet energetske kompanije u Finskoj imaju ukupno u pogonu četiri nuklearne elektrane. Te dvije privatne energetske kompanije grade ili su odlučile graditi nove nuklearne elektrane, i navode da im korištenje nuklearne energije osigurava konkurentnu, stabilnu i predvidivu cijenu električne energije; smanjuje ovisnost o uvozu te omogućava zadovoljenje Kyoto protokola. Pokazana je velika ovisnost zemalja Europske unije o uvozu energenata koja je ukupno gledajući za sva goriva već prešla 50%. Naglašena je važnost diversifikacije energetske izvora kao jedan od elementa u sigurnosti opskrbe. Nuklearne elektrane sudjeluju sa približno 30% u proizvodnji električne u zemljama EU-27.

Implementacija nuklearnog programa, prema dokumentima Međunarodne agencije za atomsku energiju iz Beča (IAEA), ima tri dijela s četiri kontrolne točke:

- Nuklearna opcija je sadržana u energetske planu,
- Odluka o realizaciji nuklearnog programa;
- Poziv ponuđačima za davanje ponuda za izgradnju nuklearne elektrane;
- Spremnost za puštanje u pogon nuklearne elektrane.

Hrvatski Sabor donio je Strategiju energetske razvoja Republike Hrvatske (16. listopada 2009.) gdje je nuklearna opcija sadržana u energetske planu. U Programu provedbe Strategije Vlada Republike Hrvatske razradit će se program pripremnih aktivnosti kako bi se do kraja 2012. godine moglo pristupiti donošenju odluke o izgradnji nuklearne elektrane.

Podloge za odluku o realizaciji nuklearnog programa, prema preporukama IAEA, sagledavaju sljedeća pitanja: nacionalno stajalište; nuklearnu sigurnost, upravljanje nuklearnim programom; financiranje programa; zakonski okvir; pitanje proliferacije; regulatorni okvir; zaštita od zračenja; elektroenergetska mreža; kadrovi za nuklearni program; zaštita okoliša; komunikacija s javnošću; lokacija i infrastruktura; krizno planiranje; sigurnost i fizička zaštita; nuklearni gorivni ciklus; zbrinjavanje radioaktivnog otpada; uključivanje lokalne industrije; politika nabave opreme i usluga.

Pokretanjem nuklearnog energetske programa te realizacijom tog programa Hrvatska može ispuniti tri temeljna energetske cilja:

- Sigurnost opskrbe energijom
- Konkurentnost energetske sustava
- Održivost energetske razvoja

Realizacijom nuklearnog programa postiže se pozitivan utjecaj na zapošljavanje i gospodarstvo i u tom segmentu uloga Vlade Republike Hrvatske ključna je za provođenje pripremnih aktivnosti kako bi se do kraja 2012. godine moglo pristupiti donošenju odluke o izgradnji nuklearne elektrane.

Treći Okrugli stol: VJETROELEKTRANE U HRVATSKOM ELEKTROENERGETSKOM SUSTAVU

Bitne značajke EES Hrvatske su: visoki udio hidroenergije, veliki omjer maksimalnog i minimalnog opterećenja i visoki udio uvoza. Sve to traži povećanu rezervu u EES, a sadašnja rezerva instalirane snage elektrana u hrvatskom EES premala je (kod nas oko 1/3 vršnoga opterećenja, a prosječno u Europi gotovo 3/4).

Poželjna svojstva vjetroelektrana su: obnovljivost vjetra, solidni teoretski potencijal vjetra, izravnija pretvorba prirodnog oblika energije u električni oblik uz solidni stupanj djelovanja, prigušenje uvoza energije – domaći izvor, mogućnost raspršena instaliranja i nema troškova pridobivanja i transporta izvornog oblika. Povećavaju domaće zapošljavanje, ali samo ako je udjel domaće komponente visok. Ostvaruju uštedu goriva za konvencionalne elektrane i – s tim u vezi – smanjuju opterećenje okoliša stakleničkim plinovima. Sve to, i činjenica da je posvuda zajamčen otkup proizvodnje električne energije iz vjetroelektrana po privlačnoj cijeni i na dugi rok, dovele su do naglog rasta instalacije vjetroelektrana tako da je u zemljama UCTE u 2008. godini instalirano oko 60 GW vjetroelektrana i proizvedeno oko 100 TWh električne energije.

Bitna nepoželjna svojstva vjetroelektrana su: velika oscilacija prirodnog dotoka vjetra (a pri malim kao i pri prevelikim brzinama vjetra – vjetroelektrana se obustavlja), skromno trajanje iskorištenja instalirane snage (oko 2000 sati godišnje), nužnost rezerve u instaliranoj snazi elektrana (praktički: podjednako instaliranoj snazi vjetroelektrana) i prijenosnoj mreži te nužnost regulacijskih svojstava dijela te rezerve (brza promjena angažirane snage). Izrazito nepoželjno svojstvo nužnost je rezerve u elektranama na stalne izvore energije, za naš EES je još nepovoljnije jer već imamo ≈50% instalirane snage u hidroelektranama.

Bitni konačni zaključak: društvo mora biti dovoljno bogato kako bi se naglašenije izložilo vjetroelektranama! U Europi je stupanj penetracije vjetroelektrana u pravilu razmjernan bruto domaćem proizvodu pojedine zemlje (iznimke su Portugal – puno vjetroelektrana uz skromniji BDP te Švicarska – malo vjetroelektrana, a visok BDP).

U Hrvatskoj je odlukom HEP-Operatora prijenosnog sustava (potvrđenom od Ministarstva gospodarstva) određena sadašnja granica ukupne instalacije vjetroelektrana od 360 MW, ponajprije zbog regulacijskih svojstva EES-a, a Strategijom energetskeg razvoja predviđeno je da se do 2020. godine instalira ukupno 1200 MW. Što nam predstoji, pokušalo se sublimirati kroz nekoliko ključnih aktivnosti kao što su:

- 1) Sadašnju granicu udjela vjetroelektrana u EES Hrvatske ostaviti na razini 360 MW. Postupni porast te granice urediti proporcionalno porastu rezerve raspoložive snage u EES; dakle, razlici ukupne raspoložive snage elektrana i vršnog opterećenja. Uz sadašnju rezervu u sustavu manju od 1000 MW, ta rezerva bila bi korištena približno s po trećinom za: vjetroelektrane, za izostali angažman hidroelektrana i iznenadni zastoj bilo koje elektrane.
- 2) Sada su u nas regulacijske elektrane HE Senj, HE Zakučac i HE Vinodol; nužne za ukupnu snagu vjetroelektrana od 360 MW. Treba pratiti njihov angažman u regulacijske svrhe i pravodobno pristupiti osposobljavanju još neke/nekih elektrana za regulacijsku ulogu.
- 3) Razmotriti podzakonsko uređenje da se poticajna otkupna cijena proizvodnje za *nadolazeće* vjetroelektrane može koristiti *samo* u slučaju da je domaća komponenta veća od 60% – taj poticaj plaćaju hrvatski građani i poduzetnici radi, između ostalog, povećavanja zapošljavanja svojih, a ne inozemnih, radnika!
- 4) Razmotriti podzakonsko uređenje za *nadolazeće* vjetroelektrane: da se otkupna cijena godinama lagano prigušuje (zbog sniženja cijena opreme), a korigira faktorom inflacije i/ili da se otkupna cijena nešto smanji nakon isteka polovine zajamčenog razdoblja otkupa.

Četvrti Okrugli stol: "TREĆI ENERGETSKI PAKET" – ŠTO DONOSI HRVATSKOJ

Treći energetski paket predstavlja novi skup akata Europske unije na području električne energije i prirodnog plina od kojeg se očekuje prvenstveno jačanje unutarnjeg tržišta energije, pružanje veće zaštite potrošačima te ostvarivanje koristi od najmanjih mogućih cijena energije uz davanje prilike tvrtkama da u kompetitivnim tržišnim prilikama ostvaruju svoje poslovne ciljeve. Ovaj je Okrugli stol poslužio kao platforma za diskusiju novih europskih zakonodavnih zahtjeva te doprinio prepoznavanju kritičnih aspekata i opcijskih rješenja, prvenstveno za primjenu u hrvatskom elektroenergetskom sektoru.

Obzirom na preuzete obveze u postupku zatvaranja pristupnih pregovora u poglavlju vezanom uz energetiku, *Treći energetski paket* je nužno primijeniti u Hrvatskoj u istom vremenskom okviru kao i u ostalim zemljama članicama EU. To znači da je do 3. ožujka 2011. godine nove Direktive iz *Trećeg energetskog paketa* potrebno transponirati u hrvatski zakonski i regulatorni okvir te ih primijeniti (do 3. ožujka 2012. primjena odredbe o razdvajanju tržišnih i netržišnih djelatnosti te do 3. ožujka 2013. odredbe o investicijama iz trećih zemalja). Uredbe iz *Trećeg energetskog paketa* su također obvezujući akti u EU, a primjenjuju se izravno bez donošenja provedbenih propisa. Dakle, preostalo je još devet mjeseci za iznimno kompleksan posao na zamjeni postojećeg hrvatskog zakonodavstva, uključujući i prethodno donošenje nekoliko dalekosežnih, strateških odluka.

Okrugli stol je ukazao na sve te bitne odluke, među kojima posebice treba istaknuti sljedeće tri: (1) razdvajanje operatora prijenosnog sustava, (2) proširenje ovlasti nacionalnog energetskog regulatora i (3) primjenu mjera zaštite potrošača izloženih tržištu. Pored njih, određeni broj ostalih odluka bit će vezan uz sudjelovanje u regionalnim i europskim integracijama nacionalnih tržišta u kojima je potrebno znatno veća aktivnost u pogledu rješavanja problema vezanih uz prekogranične razmjene.

U pogledu razdvajanja, potrebno se prethodno odlučiti za jedan od tri moguća modela (vlasničko razdvajanje, neovisni operator sustava ili neovisni operator prijenosa) te zatim izraditi sve zakonodavne i regulatorne akte kako bi tehnički, ekonomski i financijski odnosi unutar HEP-Grupe bili redefinirani na zadovoljavajući način. Odabir modela razdvajanja interaktivno će utjecati na položaj ostalih ovisnih društava unutar HEP-Grupe, a možda i izvan nje, obzirom na potrebu redefiniranja modela veleprodajnog tržišta u novim okolnostima. U pogledu regulatora, u prvi plan dolazi pridavanje ovlasti određivanja cijena i tarifa, što je sada u nadležnosti Vlade. Regulator bi trebao utvrđivati cijene i tarife vezane uz priključenje i korištenje mreža, dok bi cijene energije bile određene tržišnim mehanizmima. U pogledu potrošača, nesumnjivo je potrebno prvenstveno definirati i zaštititi ranjive potrošače od visokih troškova energije, a zatim svim ostalim potrošačima omogućiti ostvarivanje koristi od transparentnog tržišnog natjecanja među igračima na tržištu električne energije.

Devet mjeseci je vrlo kratak vremenski period za donošenje optimalnih odluka, transponiranje odredbi Direktiva iz *Trećeg energetskog paketa* u hrvatsko zakonodavstvo i efektivnu primjenu u praksi. Dakle, nema previše vremena za kontempliranje o najboljim rješenjima već je neophodno odmah započeti praktični rad i to ne samo kako ne bi došlo do otvaranja provizorno zatvorenog poglavlja o energetici zbog izostanka primjene *Trećeg energetskog paketa*, već i zbog potrebe rješavanja nagomilanih problema u primjeni postojećeg zakonodavstva te redefiniranja i modernizacije cjelokupnih odnosa u elektroenergetskom sektoru koji u svom današnjem obliku ne udovoljavaju suvremenim europskim zahtjevima.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U nekoliko sljedećih crtica iznosimo zaključke svih izlaganja i diskusija koje upućujemo široj javnosti. Držimo da su problemi enormni, da je rok za njihovo rješavanje više nego kratak i da su potrebne brze i odlučne akcije države ali i struke i znanosti te opće javnosti kako bi se problemi i uspješno riješili.

Najvažnijim držimo kako o *Strategiji energetskeg razvoja Republike Hrvatske* ne treba raspravljati nego je provoditi. U dijelu koji se tiče provedbe držimo važnim osigurati potrebne nove lokacije za nove energetske objekte, a posebno važnim ubrzati donošenje odluka vezanih uz osiguranje novih lokacija. Usporedno s tim potrebno je redefinirati energetske politiku određivanja cijene energenata kao temeljnog preduvjeta izgradnji novih velikih infrastrukturnih objekata. Hrvatskoj predstoji relativno teško razdoblje u kojemu je potrebno pokrenuti novi razvojno-investicijski ciklus koji treba rezultirati izgradnjom novih proizvodnih postrojenja temeljenih na hrvatskom znanju i hrvatskim tehnologijama što mora imati pozitivne posljedice na domaće gospodarstvo u dijelu proizvodnje elektrostrojarske opreme, graditeljstva, inženjeringa i slično.

Obnovljivi izvori energije su jedan od važnih segmenata hrvatske energetike a koji su jednako tako definirani u *Strategiji energetskeg razvoja Republike Hrvatske* i danas nitko naprosto ne dvojio o potrebi primjene i razvoja tih tehnologija kao i o uključivanju takvih projekata u energetske sektor Hrvatske. Ipak, vjetroelektrane kao jedna eksponirana tehnologija može imati ili ima snažan utjecaj na elektroenergetski sustav kakvog danas poznajemo. Današnji elektroenergetski sustav razvijao se na temelju raspoloživih tehnologija za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije. Vjetroelektrane su novija tehnologija koju nije tako jednostavno integrirati u postojeći elektroenergetski sustav i potrebno je dopustiti energetskim subjektima odgovornim za stabilnost elektroenergetskog sustava postupnu prilagodbu novim tehnologijama s obzirom da današnje stanje tehnologije vođenja elektroenergetskog sustava dopušta tek 360 MW instalirane snage vjetroelektrana. Nadalje, potrebno je kao i u slučaju uobičajenih tehnologija dopustiti i omogućiti elektrostrojarskoj industriji u Hrvatskoj proizvodnju pojedinih komponenti ili cijelih vjetroelektrana što će imati pozitivnih posljedica na hrvatsko gospodarstvo. Treba imati na umu kako se proizvodnja električne energije iz vjetroelektrana stimulira hrvatskim novcem pa je opravdano usmjeravati ova sredstva na gospodarstvo u Hrvatskoj.

Republika Hrvatska nema jasno opredjeljenje o nuklearnoj tehnologiji. U *Strategiji energetskeg razvoja Republike Hrvatske* određuje se rok od približno dvije godine u kojemu se moraju izraditi podloge za donošenje odluka u Hrvatskom saboru. Pitanje određenja prema nuklearnoj tehnologiji ne smije se svesti samo na puki odgovor nuklearna tehnologija da ili ne, nego je potrebno izraditi detaljne podloge koje trebaju sadržavati ne samo jasne odgovore u pogledu zadovoljavanja tehničkih, organizacijskih i ostalih uvjeta zadanih od Međunarodne agencije za atomsku energiju nego i detaljnu analizu koja se tiče utjecaja na hrvatski energetske, gospodarski, ekološki i obrazovni sustav odnosno na ukupni društveni sustav u Republici Hrvatskoj. Pokretanje aktivnosti na izradi tih podloga od suštinskog je značaja ne samo prema energetskom sektoru danas nego i prema generacijama koje dolaze odnosno prema dalekoj budućnosti Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska ima jasna opredjeljenja kada je riječ o pristupanju Europskoj uniji. To znači da praktički nema rasprave o tomu treba li ili ne primijeniti određene akte Europske unije, ali ima rasprave o tomu koje modele od ponuđenih treba primijeniti u hrvatskom elektroenergetskom sektoru. Potrebno je čim prije pristupiti sustavnoj analizi prednosti i nedostataka pojedinih ponuđenih modela organizacije elektroenergetskog sektora i izabrati onaj koji ima najmanje štetan odnosno najbolji utjecaj na hrvatsko društvo a posebice na hrvatsko gospodarstvo. Bilo bi pogrešno primjenu *Trećeg energetskeg paketa* svesti samo na pitanje odvajanja operatora prijenosnog sustava. Radi se o jednoj rekonstrukciji dijela gospodarskog sustava u smjeru uspostave odnosno jačanja unutarnjeg tržišta energije, pružanje veće zaštite potrošačima te ostvarivanje koristi od najmanjih mogućih cijena energije uz davanje prilike tvrtkama da u kompetitivnim tržišnim prilikama ostvaruju svoje poslovne ciljeve. Koristi od ovakvog cjelovitog pristupa imat će hrvatsko društvo u cjelini.

Pisani materijali i prezentacije koje su prikazane na svim okruglim stolovima dostupni su na internetskoj stranici HRO CIGRE: www.hro-cigre.hr